

הגנרל הרוסי: "אם אנו חפצים כאחווה בי-
שכנות בינלאומית, עלינו להתנער מן ה-
דת הקטנונית של אדיליה וקניון, שי-
מייסדיה הם מבשרי-המולדת... ואז הוא
תובע מהדוד אדם להראות לו את המוצג
היקר ביותר שבאוספו. הדוד אדם מראה
לרוסי את דיני מאגדבורג הגרושים שנכתבו
ונחתמו בשנת 1411. הרוסי מנפץ את הזכר
כית המכסה את המוצג בקת אקדחו ואומר
למשרתו: "פיוטר, מקברתי אינה בוערת
כראוי!" המשרת מצית את התעודה, ומ-
גיש את האש למיקטרתו של הגנרל, שי-
אומר לדוד אדם: "האם שמת לב, למת
יצלחו תעודותיך אחרי ככלות הכל?!"
והדוד אדם משיב לרוסי: "שמת לב, שי-
נייר עתיק שכזה עדיין מסוגל לעורר
פחד; כשהתלקח, התחילה ידך לרעד..."
הדוד אדם מעיר לו מאוחר יותר: "את
הדבר הכי יקר אתה צריך לשמור רק ל-
עצמך, לא להראותו אף לאחר. לאחרים
תמיר די בהתקף" והציג לפני זיגמונד
הצעיר את המיסמך המקורי, השמור בתי-
בת ברזל במרתף המוסיאון.

שני עמים במולדת אחת

לקראת גמר לימודיו, מחליט זיגמונד
ללמוד מיקצוע כשוליה אצל הגדולה באור-
גות השטיחים בארץ מאזוריה — סוניה
פולין. לימוד זה נעשה כשוליה בהתאם
למיטב מסורת בעלי-המלאכה הגרמניים,
אצל רוקמת השטיחים, שטרם קיבלה שוליה
מימיה.

הימים שאחרי מילחמת העולם הראשונה
היו ימי מישאל-העם הגדול, שבו היה על
תושבי מאזוריה, "להכריז בזכות גרמניה
אי פולין". הדוד אדם היה אחד מגדולי
המטיפים לאיחוד עם גרמניה, נהג לבסס
זאת על המיסמכים השונים, שאותם ליקט
וקיבץ במוסיאון-המולדת שלו, "הביא מ-
לשון הפרויוולגיות שנכתבו ונחתמו בידי
מלכי פרוסיה, העמיד מנהגי גרמניה כנגד
מנהגי פולין..." והטיף לרעיונותיו במיס-
גרת מדור מיוחד בעיתון הפוקמי של לוקנו.

ברומנית ניסו התושבים הפולניים של
החבל לשדל את הגרמנים להצטרף לפו-
לין: "על כרזות אדומות-לבנות, שנרפסו
באותיות קטנות, מקברות-עתיקים, וישעלו
לפנינו כמילים מעורפלות מאוד תקווה
לשיבה אל המולדת, לאיחוד עם משפחת
העמים הפלאכית המוכנה למחיל לנו..."
מעין משאל-עם שיש הנוטים להנהיגו בשט-
חים הכבושים, ולשכנע בעורו את התו-
שבים הפלסטינים ביתרונות שבהצטרפות
לתחום השליטה של מדינת-ישראל.

אלא שתוצאות משאל-העם בחבל מא-
זוריה היו: "תשעת אלפים שמונה מאות
ושלוש-עשרה קולות בעד גרמניה; שבעה-
עשר קולות בעד פולין..." מכאן ועד ל-
סוף הכרזת הראשון של זיגמונד רוגא-
ל לא את חניכותו באמנות השטיחים, משכלל
את אהבתו, שוקע יותר ויותר בשטיפול
במוסיאון-המולדת, משכנע את דודו להר-
ביא מבקרים למוסיאון ולחנכם לאהבת-
המולדת, שהמוסיאון מקבץ את תולדותיה.

חמונות ההתנחלות, ההתיישבות

זיגמונד נושא את סוניה לאשה, והופך
עד מהרה לבעליו של מוסיאון-המולדת.
העידן הנאצי מגיע לגרמניה. אחרי עליית
הנאצים לשלטון מגיע למוסיאון-המולדת
הרופסור **מלצר טאפיאן**, הרוצה לייסד
ולתקן: "מוסיאון-ספר, המוויאון הגדול
של מחוז-ספר, כפי שכינה אותו, שנועד
להציב בין הנהרות פיסה ופיסק גל-עד
לרצון-המלחמה בלביחת של האוכלו-
סיים..." מוסיאון, שהצטייר בעיניו ככ:

"אך ראש לכל תמונות ההתנחלות, ההתי-
ישבות, מערכת-המלחמה. רצה לדעת אם
אני מוכן לתת ידך לתוכנית גדולה זו
ואם אני מוכן לתמוך בה תמיכה חומרית..."
זיגמונד מתחמק, בעוד חברו גויסו קוני
אומר לו על-כך בין השאר: "זה יותר
ממעשה-שטות רגשני. יותר מדילאמה,
שכן השוכנים הוא שצריך ומרדף את-
תו, והשחצנות הלאומית היא שמשכתבת
את המסר לפי הצורך... תוסורת של העית
קרומות, הכרזת מלחמה כאמצעות מימי-

חרש, כחפצם: הפדר הלא-טהור של היס-
טוריה משופצת..."

פליטי מילחמה

זיגמונד מגוייס לצבא הנאצי, מגיע ל-
חבל ביאליסטוק, עובר כמה חוויות מיל-
חמתיות מתרידות, נפצע ושב לעירו, פו-
תח בצינעה את המוסיאון, ומסביר: "הרע-

מאזורי הראשון בגלות נערך בהשתתפות
ניצוליו וגוליו של חבל מאזוריה. עיתוני
שלוויג מסקרים בהרחבה אירוע זה, עד
כדי כך שזיגמונד מתחיל לחוש, כי בעזרת
המוסיאון שלו מלבים את להבת המלחמה
הבאה, שתביא לכיבוש חוזר של מאזוריה
מידי הפולנים. הוא גאלץ ללחץ את ידי-
הם של כל אותם שתמכו בנאציזם ובהש-
תלטות על מאזוריה, כמו **ראשט**, האומר
לו "קנית לך זכות על המילדת הישנה"
בעוד זיגמונד חושב בסתר ליבו: "ואתה

יודים יהודים טכונים מפגרום קישינב
אס אשכנז מאזוריה — תשכח ימיני

צאים ארכיאולוגיים, השתקעות ברוח ה-
עיוועים של מנהגות-העבר, שלא הסתפק
בעולם כמה שיש להם ותמיד תובעים ל-
הם זכויות נרצות... אל הלוחצים על
זיגמונד לצרף את מוסיאון-המולדת ל-
מאמץ המילחמתי-תרבותי-מורשתי של ה-
נאציזם, מצטרף ראש-העיר לוקנו **בילרי**
גדל, המכריז מילחמה על זיגמונד, ועל
גיסו בגלל סירובם.

בינתיים סוגר זיגמונד את המוסיאון ו-
עובר לעבוד ביחד עם מורתו, סוניה טורק,
על הכנת שטיחים-הולדת מפואר, "שעמ"
הו העניקו ל"נאוליטר" של קניגסברג.
זיגמונד מסרב להצטרף לפעילות אנטי-
נאצית (מעין שתיקת אנשי-רוח) בטענה:
"את מוסיאון-המולדת שלנו על תעודותיה
עזאין להן תמורה וישריות מהן לא נזקקו
כלל ללשון הרשמית אלא ייצגו משדו שי-
אתה יכול לכנות בשם האופוזיציה הרדיקלית
של העצמים. כדי לעשות זאת, רציתי ל-
הוסיף ולהיות בלתי-לתי... קוני מסכים
איתו, ואומר לו: "אתה צריך להיזהר,
זיגמונד, זייפני ההיסטוריה — הם יבואו
וירצו להוכיח לך, שאי אפשר להתנחלות
בהיסטוריה אלא מכחינה ייחודית, כעלילת-
גבורה או כתולדות עליונות לאומית. בידך
כל הראיית שכנגד. בעזרתך אתה יכול
להוכיח, שההיסטוריה כוללת את הכל, גם
את מיעוטי-החשיבות, את הגרופאות ה-
נהרות..."

עד מהרה משקם זיגמונד את עצמו בעיר
אנגלונד, מקים מחדש את מוסיאון-המול-
דת ביחד עם אשתו השנייה, ומייסד מחדש
את אסכולת אריגת-השטיחים המאזורית,
בגלות המערב-גרמנית. הוא מאוץ ברדיו
לקולו של קוני, המדבר על "מדינה, מור-
שה היסטורית, תרבותית, הוא הזכיר עיר
רחוקה, לוקנו שמה... שהתושבים נשאו
את העיר בלבם..."

יון הזה על כיבוש העולם בעזרת המולדת
שבלב? מתי תבינו סופי-סוף, שהמולדת
אינה אלא מיקלט היוהרה הלא-מרוסנת
יצרותי-המיוחין — אליבי."

הגיס קוני עובר חוויה טראומית, כאשר
הוא חושף בעיתון רצח של אשה מהאיזור
בידי גיבור המלחמה **לותאר פנטיק**,
שמוכה בבית-המישפט המקומי. בינתיים
מתחילה נסיגת הצבא הנאצי, "צבא זה
הרעיד, ריפץ ושיניו נקשו לא הרחק מ-
תנורי כמסקוה. הדיוויות של המרשאל
רוקוסובסקי כבר הגיעו לוורשה, עד
אשר "בוקר אחד בינאר אחי-הקרה, באה
גיתו ללסוף מתוך מוסיאון-המולדת, את
מיטב פרטיו, ומענים על געלה הנגרת
עלידי סוס. ביחד עם אשתו ובנו הקטן
הוא נושט את בניין המוסיאון המישפחתי
ונמלט כפליט לעיר קניגסברג. שם נע-
למים לאשה והילד, בעוד זיגמונד נותר עם
חפצי מוסיאון-המולדת. באוניה המעבירה
את שרידי עירו למרכז גרמניה, אומר אחד
המניצולים, "היא תקום לתחיה, כמערב."

גלות, צביעות ואש

עד מהרה משקם זיגמונד את עצמו בעיר
אנגלונד, מקים מחדש את מוסיאון-המול-
דת ביחד עם אשתו השנייה, ומייסד מחדש
את אסכולת אריגת-השטיחים המאזורית,
בגלות המערב-גרמנית. הוא מאוץ ברדיו
לקולו של קוני, המדבר על "מדינה, מור-
שה היסטורית, תרבותית, הוא הזכיר עיר
רחוקה, לוקנו שמה... שהתושבים נשאו
את העיר בלבם..."

תרמת לעיוותה ולאוכרנה."

שנים מאוחר יותר עובר זיגמונד כמה
חוויות טראומטיות, כמו הרצאה על מא-
זוריה לפני תלמידי בית-ספר מקומי, והו-
פעה עם אנשי מאזוריה אחרים בסרט דו-
קומטרי של הטלוויזיה הפולנית. בהדרגה
מגיע זיגמונד לעמדותיו ההרסניות. הקש
ששובר את גב הגמל הוא הנסיון של יוצ-
אי-מאזוריה במערב-גרמניה להשתלט על
מוסיאון-המולדת, כדי שזה ישרת את צר-
כיהם: "הם רצו לשנות ולהפוך, הם רצו
לארגן את הכל מחדש על-פי צרכיהם ה-
אחרונים..." ואז הוא מגיע לכלל החלטה
להרוס את מוסיאון-המולדת, תוך שהוא
מנמק זאת: "לפי שעה אני מרגיש את
עצמו מסוגל לעמוד אפילו לפני העבר —
לפחות למדתי לעמוד בכניו..."

זיגמונד שורף את מוסיאון-המולדת, ו-
הספר מסתיים ב, המימצאים הנגזרים ה-
פוררו, העקבות נמחו. לעבר הוחרר מה
ששייך לו ובה שהשאייל לנו לשעה. אך
הזכרון כבר מתעורר למלאכה, כבר הוא
בהפסד ואספ ראות כדומיה חדלת-הוודי
אות של ארמת-ההפקר."

מוסיאון המולדת הוא ספר-מופת לעשיית
חשבון-נפש בישראל שאחרי טבח-ביירות.
יצירה המעניקה לקורא הישראלי מילים
לבטא את המצוקה המוסרית שאליה הביא
את עצמו.

מוסיאון המולדת הוא ספר החייב לעמוד
על כל מדי-ספרים בישראל. הוא ספר מן
המעלה העולמית הראשונה, שתורגם בי-
אופן מעולה לעברית בידי חיים איזק.
מוסיאון המולדת אוצר בתוכו את העוצמה
העשויה להביא לשריפת מוסיאון-המולדת
בישראל, כדי שאנשי הארץ הזאת יוכלו
— כמאמרו של זיגפריד לנץ — לעמוד
אפילו בפני העבר.